

Яркая, прыцягальная расцяжка з запрашэннем на мюзікл “Казанова” даўно красавалася на калонах Рэспубліканскага Палаца культуры прафсаюзаў: менавіта гэта ўстанова падтрымала чарговы творчы праект Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў — увасабленне сіламі студэнтаў спектакля расійскіх аўтараў і пастаноўшчыкаў.

Надзея БУНЦЭВІЧ

Мюзіклы Кіма Брэйтбурга, як і яго шматлікія песні, для нас не навіна. Яго спектаклі ідуць бадай часцей за ўсе разам узятыя музычна-тэатральныя творы беларускіх аўтараў, канкуруючы хіба з увасабленнем на нашых сцэнах творчасці Іенадзя Гладкова. Можна колькі заўгодна кліць на гэты конт, але выключна на публіцыстычным узроўні. Бо ледзь справа даходзіць да практыкі — хача б на ўзроўні дакладнай беларускай назвы, якая павінна была б апынуцца ў афішах замест таго ж “Казановы”, узнікае паўза. Нават з ферматай, што значна павялічвае яе працягласць. Сапраўды, што беларускае, прычым такое ж хітова-каса-

вае, разлічанае на натоўпы публікі, згодна аддаваць свае кроўныя, можна прапанаваць узамен? Вось калі без касавасці — колькі заўгодна...

Бянтэжыць і “нестыкоўка” з уласна мастацкім вынікам. Будзем шчырымі: “Казанова” на парадак вышэйшы за ранейшыя спектаклі тых жа аўтараў і пастаноўшчыкаў. Але тыя прэм’еры ўхваляліся ў СМІ. Гэту — пачалі ганьбіць, яшчэ не паглядзеўшы. Дзе ж логіка?

Музыцы Брэйтбурга ўласцівая хуткая запамінальнасць, папросту неабходная для хітоў. Вынікае яна з пазнавальнасці, прысутнасці ў мелодыі добра знаёмых, усім вядомых інтанацый — таго, што азначаюць як “інтанацыйны слоўнік эпохі”. Але ўзнікае небяспека другаснасці: маўляў, усё гэта мы ўжо дзесьці чулі — нібыта ці насамрэч. Калі ў “Блакітай камеі”, “Дуброўскім” такія “знаёмыя незнаёмы”, кожны са сваім шлейфам музычных успамінаў, прысутнічалі, што называецца, “на поўным сур’ёзе”, дык пры ўсім поспеху твораў у публіцы (пяцігадовы кантракт на “...Камею” працягнуты Беларускай дзяржаўным акадэмічным музычным тэатрам яшчэ на тры гады) асабіста ў мяне не маглі не ўзнікаць пытанні наконт “высокай мастацкасці”. У “Дуброўскім”, пастаўленым сіламі

БДУКіМ, перашкаджаў таксама аркестр, што змяшчаўся на сцэне і іграў разам з інструментальнай фанаграмай, выклікаючы непаразуменне самой сваёй прысутнасцю. Дый драматургія вызначалася ўрыўкавасцю, шматкаватасцю: нават калі ўлічваць уздзеянне на яе кінамантажныя прыёмы, гэта былі хутчэй асобныя замалёўкі, знітаваныя па прынцыпе скоіты.

Усе мінусы ператварыліся ў плюсы, калі ў “Казанове” змяніўся сам жанр: гэта не проста мюзікл, а мюзікл-комікс. Такое азначэнне ў творах кампазітара з’явілася не ўпершыню: як мюзікл-комікс у свой час паціцянаваўся спектакль “Леанарда”, які мінчане маглі бачыць год таму на гастроліх Стаўрапальскага акадэмічнага тэатра драмы імя Міхаіла Лермантава ў нашым Музычным тэатры (праўда, там слова “комікс”, у адрозненне ад некаторых іншых увасабленняў гэтага твора, не выстаўлялася ў афішу). Дый сам жанр комікса неяк не спалучаўся з Леанарда да Вінчы, чыю асобу і тым больш творчасць мы прывычаліся ўспрымаць з большым піетэтам.

Іншая справа — Казанова! Тут як нідзе дарчы і зварот да масавай культуры, прыналежнасцю якой з’яўляецца комікс, і вырашэнне тэмы

праз прыгодніцкі жанр ды іронію, парадыйна-карыкатурнае увасабленне герояў, што стала класікай коміксаў — хача можна знайсці і шмат сур’ёзных тэм, увасобленых праз “смешныя карцінкі з подпісамі” (у замежжы так

выдаюцца кніжкі і па гісторыі акадэмічнай музыкі, і па сексуальным выхаванні дзяцей і тынэйджараў).

Спектакль выйшаў вясе-лы, “завадны”, насычаны папраўдзе смешнымі “прыколамі”, а не праколамі. Ён не

“Казанова”: гэта нова?

пра спакушэнні з падманамі, а пра каханне. Пра псіхалогію “ахвяры”, задаволенай сваім лёсам. Пра ролю “грамадскага меркавання”, якое не толькі дазваляе, але і вымушае бачыць у чалавеку менавіта тое, чаго ад яго чакаюць. І пра ўсе гэтыя даволі сур’ёзныя тэмы — наўмысна “зніжанай” мовой коміксаў, але не пераходзячы мяжу добрага густу. Вымусіць залу шчыра смяяцца — больш складана, чым плакаць. Тут — атрымалася.

Адзінае, над чым трэба яшчэ працаваць, — гэта адпаведнасць гукарэжысуры акустычным умовам залы. Мне машчасціла сядзець у канцы партэра. Тыя ж, хто апынуўся бліжэй, пакутавалі ад дэцыбелаў, а некаторыя былі настолькі агаломшаны, што сыйшлі пасля антракту. Дадам, што і ў ранейшых пастановак твораў Брэйтбурга тая ж праблема.

У астатнім — усё са знакам якасці. Неверагодная сумесь яркіх фарбаў, стылёва-жанравых спасылкаў, элементаў розных відаў мастацтваў — ад эстэтыкі вулічных тэатраў да стылю “гоблінаўскіх” перакладаў у кіно, ад шыкоўнага валодання шпагай (фехтаванне — як у прыгодніцкіх стужках, дзе артыстаў замяняюць каскадзёры) да шалёнай энергетыкі не толькі салістаў, але і праславутай “масоўкі”

(кардэбалет танцуе так, што не снілася прадфэсіяналам). Сярод удзельнікаў ёсць не толькі пачаткоўцы, але і вядомыя эстрадныя салісты, якіх папраўдзе не пазнаць. Звычайна статычны, гэтакі “ліра-эпічны” Андрэй Коласаў тут паўстае надзіва пластычным, харызматычным — прыроднай коміксаў, але не пераходзячы мяжу добрага густу. Вымусіць залу шчыра смяяцца — больш складана, чым плакаць. Тут — атрымалася.

Таму, як БДУКіМ умее даносіць да публікі свае праекты, трэба павучыцца. Рэклама, інфармацыйнае суправаджэнне, праграмкі-буклеты не толькі з пералікам удзельнікаў, але і са сцісай даведкай пра кожнага, магчымасць сэлфі ля афішы, сувеніры-магніты — еўрапейскі ўзровень! Куды толькі знікаюць тыя крэатыўшчыкі пасля заканчэння ВНУ? Чаму падобны менеджмент не ахоплівае ўсю нацыянальную культуру? Праўда, з дрэскодам крыху перабольшылі: у запрашальніках (заўважце, не на адкрыццё кінафестывалю ў Канах, а на прэс-прагляд) пазначылі “black tie”, што прадугледжвае дамскія вячэрнія

строі даўжынёй да падлогі. Вытрымала яго адзіна дзюўчына, якая пачувалася нікавата: самі арганізатары прыйшлі ў сукенках для катэйля.

...У снежні нас чакае яшчэ адна прэм’ера Брэйтбурга — мюзікл “Джэйн Эйр” у Музычным тэатры. Давайце ацнім яго якасць, а не парадаквы нумар на беларускай сцэне. Хача колькасць таксама сцілае да роздзума: цікава, якім атрымаўся б “Казанова”, каб пастаноўшчыкі не напратыкаваліся б на ранейшых мюзіклах? Звярніце ўвагу і на тое, што ва ўсіх тых выпадках і тэатр і навучальная ўстанова атрымлівалі творчы прадукт, што называецца, “пад ключ” — з гатовым не адно творам, але і добра распрацаванымі ідэямі яго увасаблення, нават з выкладчыкам па вакале. Ці могуць нашы кампазітары пыхвастаць тым жа? У некаторых тэатрах ім так і кажуць: знайдзіце сабе рэжысёра. А яшчэ няблага б і грошы. І наконт назвы падумаіце: гэтая нейкая “не касавая”, а нам патрэбен хіт. Ад вашай жа музыкі — галасы псуоўца. Не выключана і сітуацыя, што таго ж самага “Казанова”, але з рук беларускіх твораў — таксама ўзялі б не паўсоль: маўляў, дзе ж тут нацыянальная тэма?..

Сцэна са спектакля “Казанова”. / Фота Алега Співановіча